

P

Het belang van het kind moet bij elke beslissing van de overheid voorop staan

Al maanden duiken 'de Afghaanse families' regelmatig op in het nieuws. Het gaat om gezinnen die op dit ogenblik alle mogelijke verblijfsprocedures hebben doorlopen, maar zonder wettige verblijfsdocumenten in ons land verblijven. Nochtans is een terugkeer naar Afghanistan voor hen om uiteenlopende redenen momenteel geen optie. Onder deze gezinnen bevinden zich heel wat kinderen. Bezoeken aan verschillende panden waar zij telkens tijdelijk verblijven tonen ons keer op keer de bijzonder precarie toestand waarin de kinderen met hun gezin proberen te overleven. Een regularisatie op basis van humanitaire redenen voor deze mensen dringt zich duidelijk op. De wettelijke basis daarvoor is er. Helaas schiet deze humanitaire regularisatieprocedure op twee vlakken schromelijk te kort. Niet alleen zijn de regularisatiecriteria erg vaag en veranderlijk, ook wordt er onvoldoende rekening gehouden met het belang van het kind.

Kinderen of hun ouders zonder geldige verblijfsdocumenten kunnen in buitengewone omstandigheden een regularisatie aanvragen bij de Dienst Vreemdelingenzaken. Het is een uitzonderingsprocedure voor situaties waarin de andere verblijfsprocedures geen oplossing bieden, maar waar er toch een reden voor verblijf in België is. De procedure kent twee fasen: de ontvankelijkheids- en de gegrondheidsfase. Het is vooral deze laatste fase die problematisch is. De voorwaarden voor een gegronde regularisatieaanvraag liggen immers niet wettelijk vast. De staatssecretaris voor Asiel en Migratie heeft als hoofd van de Dienst Vreemdelingenzaken een discretionaire bevoegdheid. Dat betekent dat hij of zij vrij kan beslissen of de humanitaire regularisatie wordt toegestaan.

Vandaag lijkt de overheid zich vooral te baseren op een instructie van 9 juli 2009, die overigens door de Raad van State werd vernietigd. Beslissingen volgen nu eens wel en dan weer niet de criteria van de instructie. Soms lijken de criteria ook en cours de route te wijzigen. De instructie stelt bijvoorbeeld dat vreemdelingen met een onredelijk lange asielprocedure van drie jaar (voor gezinnen met kinderen op school) of vier jaar (voor alleenstaanden en andere gezinnen), een procedure bij de Raad van State niet meegerekend, in aanmerking komen voor humanitaire regularisatie. Maar sinds eind 2012 past de Dienst Vreemdelingenzaken de verminderde termijn nog alleen toe voor aanvragers met schoolgaande kinderen tussen 6 en 18 jaar. Wie humanitaire regularisatie aanvraagt, heeft dus weinig rechtszekerheid.

Advocaten signaleren ons ook dat regularisatiebeslissingen niet of onvoldoende oog hebben voor de situatie, het belang en het welzijn van kinderen van de hoofdaanvrager in het gastland, het herkomstland of in een ander land. Zo kan men zich afvragen waarin het belang van het kind schuilt als je als begeleide minderjarige asielzoeker na vier jaar school lopen jouw vijfde jaar industriële wetenschappen van de ene dag op de andere moet stop zetten. En hoe verdedig je een beslissing vanuit het belang van het kind als twee kinderen, een van 9 en een van 13 jaar, altijd al in ons land hebben gewoond en hier hebben school gelopen en toch gedwongen worden finaal België te verlaten?

Artikel 3 van het kinderrechtenverdrag stelt nochtans zeer duidelijk dat de overheid bij alle beslissingen die het kind aanbelangen, het belang van het kind als een eerste overweging in aanmerking moeten nemen. In zijn veertiende Algemene Commentaar vraagt het VN-Kinderrechtencomité overheden een grondige oefening te maken voor ze beslissingen nemen: Welke elementen zijn relevant om het belang van het kind te beoordelen en te bepalen? Concretiseer die en weeg ze tegenover elkaar af. In de huidige regularisatiebeslissing wordt deze oefening onvoldoende gemaakt. Het VN-Kinderrechtencomité stelt bovendien dat staten alle kinderen, ook zij die vergezeld zijn van hun ouders, als individueel rechthebbenden moeten behandelen. Dat betekent dat de bevoegde overheden de specifieke behoeften van deze kinderen in aanmerking nemen en dat ze het individuele belang van elk kind bij elke beslissing die impact heeft op kinderen – dus ook de regularisatiebeslissing – beoordelen, evalueren en motiveren.

Recht op onderwijs, recht op een veilige omgeving, aandacht voor het belang van het kind bij alle beslissingen die een grote impact hebben op het leven van kinderen,... het zijn de afgelopen 25 jaar zaken geworden waarvoor steeds meer beleidsverantwoordelijken aandacht hebben. Dat is een goede zaak. Helaas vergeet men vaak dat deze rechten telkens een grondige en genuanceerde vertaling vragen naar het leven van elk kind. En dus ook naar het leven van het kind op de vlucht.

Bruno Vanobbergen & Bernard De Vos

Beide kinderrechtencommissaris